

Веселка

THE RAINBOW A CHILDREN'S MAGAZINE

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

РІК XXXX КВІТЕНЬ 1994 Ч. 4 (470)

ПРО ПИСАНКУ

Сидить Славко тихо в хаті
І пильно працює,
Має віск, рильце і фарби —
Писанки малює.

Перша писанка красками
Пишна і багата.
Якщо добре завариться,
То буде для тата.

А на другій я хрещаті
Взорики рисую.
Якщо буде дуже гарна,
Мамі подарую.

А на цій з листків дрібненьких
Віночок зелений,
Така буде для сестрички,
Така і для мене.

А ще треба хоч десяток
Гарно змалювати.
У Великдень коло церкви
Буде кому дати.

НАРОДНА ПІСЕНЬКА

Верба б'є, не я б'ю,
За тиждень Великдень.
Уже недалечко
Червоне яєчко!
Лоза б'є, не я б'ю,
За тиждень Великдень.
Будь здоровий, як вода,
І багатий, як земля.

Нашим співробітникам, передплатникам, читачам і їхнім батькам, учителям і вихователям, всім нашим прихильникам і жертводавцям шлемо радісне

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Редколеґія „Веселки"

З кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Річна передплата становить у ЗСА — 8.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

„Веселка" виходить з 15-го вересня 1954 року.

Головний редактор:

Любов Дмитришин-Часто

Редакційна колеґія:
Г. Черінь, С. Кузьменко, Л. Шанта, В. Баґірова (Україна), Н. Турчманович, В. Юрченко, Л. Храплива-Щур (Канада).

THE RAINBOW — VESELKA
Обкладинка роботи Еріки Слуцької

Published monthly, except July and August — bimonthly
at Jersey City, New Jersey
30 Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription $8.00 per year, UNA members $5.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N.J.

На обкладинці: Ілюстрація

Еріки Слуцької — Христос Воскрес!

В. БАГІРОВА

ДО НЕБА СВІТЛИЙ РУШНИЧОК

**До неба світлий рушничок
То з хмарками, то без,
Веснянку вишивав шпачок
Зі слів „Христос Воскрес".**

**Ту пісню вивчило село
І церква, дзвін і хрест.
І вже дзвеніло і гуло:
Христос Воскрес! Христос Воскрес!**

**Тріпоче серце, наче птах.
Вербі позадрив бевз.
У радість вишились уста:
Христос Воскрес!**

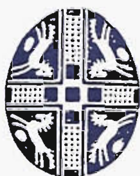
В. БАГІРОВА

ДО ІСУСА

**Небесна синя благодать
Лягає над церквами,
А я прошу в Ісусика
Здоров'ячка для мами.**

**Ударив дзвін і золотом
Прикрасив наші свята,
А я прошу в Ісусика
Здоров'ячка для тата.**

**Схилились фани у поклін,
Молитва в небо лине,
А я прошу в Ісусика
Здоров'я для родини.**

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрації Зенона ОНИШКЕВИЧА

ІСУСОВА СЛЬОЗА

Ісус умирав на хресті. Його голова в терновому вінку востаннє похитнулась і звисла. В ту хвилину з Його ока впала велика кривава сльоза і всякла в землю біля хреста.

На третю ніч з тієї сльози виросла билинка з трьома листочками, а на її вершку зацвіла червона квітка.

Дванадцятилітній Шимон був з раннього дитинства хворий на ноги. Відколи батько помер, не було кому доглядати овець, що паслися під горою Голготою. Мусів це робити клишоногий Шимон, хоч часто жалівся, що ноги терпнуть і ниють. Не раз мати прикладала йому до ніг заварене у воді лікувальне зілля, і хлопець, полежавши годину-дві, знов ішов на пасовисько.

Одного досвітку, переходячи Голготою, Шимон побачив квітку й зупинився зачудований.

— Всі гори й доли кругом Єрусалиму я сходив, а такої дивної квітки ще не бачив!

Викопав квітку з коренем, поклав у черепок і приніс додому.

Шимонова мати, Рахиля, була вдовою. Її камінна хатина була вбога й невелика, але для вазоника з дивною квіткою знайшлося місце біля вікна. Мати й син навпереміну її доглядали, підливали, і вона з дня на день ставала кращою та дивно пахла.

Одного ранку зайшла до Рахилі сусідка Сара. В неї на руці була велика рана, що тяжко боліла й не гоїлася.

— Яка гарна, дивна квітка! — сказала Сара, зупинившись біля вазоника, а потім мимоволі підняла хвору руку й кінцем пальця доторкнулася листочка.

Порозмовлявши з Рахилею, сусідка пішла додому. Але надвечір вона прибігла знову до Рахилі, радісно схвильована.

— Знаєш, Рахиле? Моя рука перестала боліти!

А за три дні Сара знов прийшла. Не кажучи й слова, розмотала полотняну перев'язку і простягнула до Рахилі руку. На місці, де ще недавно ятрилася рана, рожевіла молода шкіра.

В найближчу п'ятницю Рахиля і Шимон мали гостей. Рахилин брат Натан прийшов з жінкою на прощу до Єрусалиму, і принесли вони на руках донечку, що зроду була сліпенька.

Маленька Марта, почувши дивний запах квітки, простягнула наосліп руку й несамохіть доторкнулась листочків. Ніхто, крім Шимона, цього не бачив. Тільки він слідкував за сліпенькою своячкою, побоюючись, щоб вона нехотячи не зламала квітки.

Гості переночували й пішли в своє село. А за три дні прибігла до Рахилі Мартина мати з донечкою на руках. Ще від порога вона радісно кликала:

— Наша Марта має здорові очі. Вона бачить! Вона справді бачить!

Ніхто не знав, від чого це сталося. Тільки Шимон сказав, що, можливо, це чудо створила червона квітка. Адже і Сарина рука теж так несподівано загоїлася! Він думає, що це від доторку листочків . . .

З того часу до Рахилиної хатини стали навідуватись люди. Вони чули про дивну квітку, підходили до неї, оглядали з усіх боків, а дехто несміливо доторкався її листочків. Однак нічого незвичайного не діялося.

Та за кілька тижнів зашуміло ціле передмістя Єрусалиму.

Десь на третій вулиці вмирав хлопчик. Батьки приводили знахарів, ті напували його виваром з якогось зілля, намазували тіло всілякими мас-

тилами, але це не помагало. Тоді мати в розпуці вхопила синка на руки і принесла його до Рахилі.

— У тебе, кажуть, є дивна квітка. Де вона? Дай доторкнутись!

Рахиля подала вазоника, а мати вмираючого підняла його худу, мов патик, руку й доторкнулася нею листочків. Хлопчик наче здригнувся, наче ледве помітно зідхнув. Але за кілька годин він розплющив очі, пізнав свою матір і прошепотів: — Мамо! . .

Незабаром хлопець одужав. До Рахилиної хати плавом поплив народ. Не було сумніву — то була цілюща квітка! Шимон був необережний, розповів, де її знайшов: там, де стояв хрест, на якому був розп'ятий Ісус з Назарету . . .

— Це Боже свідчення! — заговорили люди. — Ісус був справжній пророк, Божий Син! Защо Його вбито, невинного, святого?

Багато людей увірувало в Христа.

Дізналися про це ті, що вбили Ісуса — фарисеї, судові радники, міська старшина. Вони чули, що Ісус воскрес, але не хотіли в це повірити. А тут щораз більше людей починає вірити, що він справжній Божий Пророк!

За кілька днів до Рахилиної хати вбігла переляканa Сара.

— Ідуть! Ідуть до вас!

Рахиля навіть не питала, хто їде. Виглянула у вікно й побачила вояків. Шимон догадався: ідуть, щоб забрати квітку Божого Пророка. Він уже довідався, що міські урядники розпитували про квітку, навіть підсилали розвідачів, щоб на місці все докладно розвідали.

— Шимоне! Бери вазонок і втікай! — шепнула мати.

Вояки вже були на порозі. Один вояк побачив, як Шимон перелазив підвіконня, і пустився за ним. Шимон намагався втекти, але в слабих ногах не було сили. Він спотикнувся, впав, а глиняний вазонок гепнувся об землю й розбився. Земля розсипалася по перевулку. Вмить підняв Шимон квітку і сховав її за пазуху.

Вояк уже був недалеко. Здавалось, от-от схопить хлопця за одежу. Але сталося щось несподіване: раптом зникла знемога в Шимонових ногах; він почув себе таким міцним і здоровим, що, здавалося, міг бігти з вітром у перегони. Мчався вуличками, не оглядаючись. Минув передмістя і став підійматися на гору Голготу.

Вояк залишився далеко позаду, потім махнув безрадно рукою. Вернувся під Рахилину хату, постояв над розбитим вазонком і, не кажучи слова, відійшов з іншими вояками в місто.

А Шимон біг і біг. Де в нього взялося стільки сили! Не чув ніякої втоми. Чув лише за пазухою доторк дивної квітки і, здавалося, що сила, яка виходить з неї, наповнює все його тіло.

Добіг до місця, де колись стояв хрест Ісуса з Назарету. У скелі ще було видно заглибину.

Шимон добув квітку з-за пазухи. Вона була пом'ята і прив'яла. Шимон злякався.

— Квітко! Квіточко! Я не навмисно, я не хотів! — вибачався хлопець, і сльози текли в нього по обличчю. — Не в'янь! Не вмирай, квіточко! Ось я зараз посаджу тебе в землю, і ти оживеш!

Випорпав руками ямку й обгорнув корінці землею. Гарячково тремтіли пальці. Дуже поспішав, щоб квітка не зів'яла.

Згадав, що пересаджену квітку треба піділлятти. Схопився й побіг до джерела під горою. Було досить далеко, а сонце щораз більше пригрівало.

Ось і джерело. Але в що набрати води? Набрав у пригорщу й побіг, побіг . . . Прибіг до квітки. Вона ще більше прив'яла. Мерщій, мерщій підливати! Глянув на свої долоні — там не було ні краплини води, вона витекла поміж пальцями під час швидкого бігу.

Безрадно схилився біля квітки, спостерігаючи, що з нею робиться. А вона все корчилась і корчилась і кудись дівалась. Ось уже тільки два листочки, вже тільки один . . . Ще стирчить бильце, але й воно тане, мов свічка . . . А коли дотануло до корінця, на ньому з'явилася блискуча й червона, мов рубін, велика крапля-сльоза. Блиснула в сонці і впала. Всякла в землю. А за хвилину закурилася легенькою парою-мрякою, піднялась у повітря й полинула угору . . . в синє небо . . .

Ісусова сльоза вернулася до свого Власника.

Шимон уже більше не хворів. Він прожив більше як сто років, та найважливіше те, що увірував в Ісуса Божого Сина і став одним із перших християн в Єрусалимі.

Оксана КРУШЕЛЬНИЦЬКА *Ілюстрація Еріки СЛУЦЬКОЇ*

ПИСАНОЧКИ

По зелених, по горбочках
Діти котять писаночки.
Писаночки, крашаночки —
Мої любі весняночки,
Наче квіти, — голубії,
Сині, жовті, рожевії.

Я писанку кочу-кочу,
Травка боки їй лоскоче.
Я за писанку сміюся,
Регочуся-веселюся!
А писанки, крашаночки
Весь час котяться з горбочка.

Світлана КУЗЬМЕНКО

ВОСКРЕСНИЙ ДЗВІН

Великдень сьогодні
У вільній Україні.
З церков лунають дзвони
Під небом сонце-синім.

Христос Воскрес! — лунає.
Воскресла Україна! —
Воскресний дзвін звіщає
По цілім світі нині.

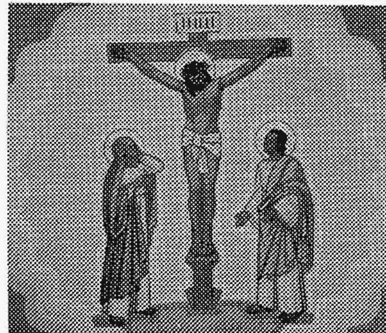
Скликає дзвін до діла,
До єдности скликає:
Бо в тім велика сила,
Хай кожний пригадає.

З церков лунають дзвони
Під небом сонце-синім.
Великдень бо сьогодні
У вільній Україні!

Віра БАГІРОВА

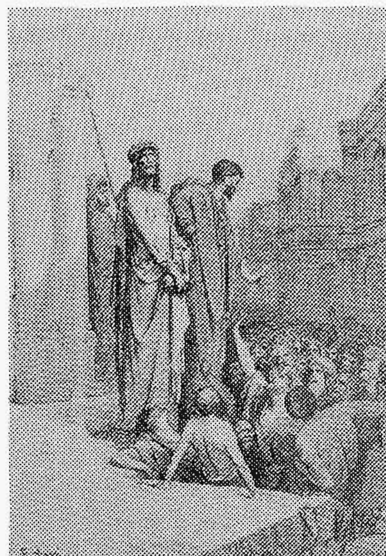
ХРЕСНА ДОРОГА

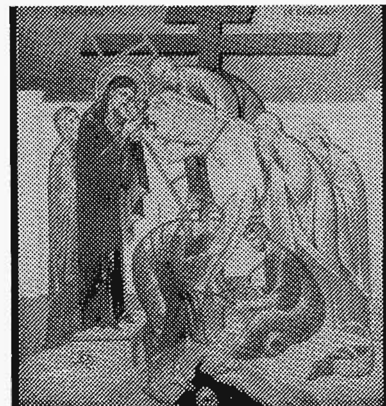

Чи може хто ту муку передати,
Що витерпіла Божа Мати?..
Та мука серце розірвала,
Кровавою сльозою впала.
Знімали Сина із хреста.
А Мати плакала свята,
І Божу волю виповняла,
І серцем рани обмивала.

Світло із Ісусом гомоніло.
Потемніло небо, потемніло.
Страх схопив рабів своїх,
Кинув Господу до ніг.
Люди у Розп'ятого просили:
— Що ж ми, Боже, наробили?..
Страх їм цвяхи бив у тіло.
Потемніло небо, потемніло.

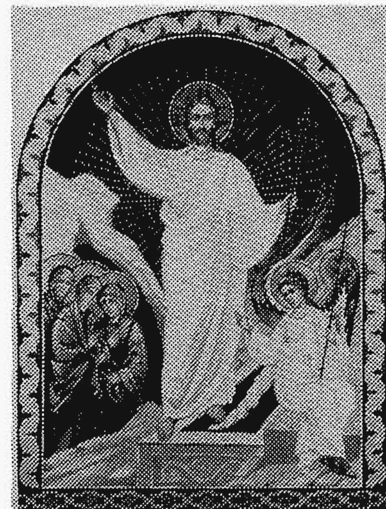

О! Ця дорога трисвята!..
Господь несе свого хреста.
І ми ходімо вслід за ним,
Хреста нести допоможім.
О!.. Ця дорога кам'яна...
Важка, гріховна і земна.
Вона волає нам усім:
— Допоможім Христові, поможім!

На черепі Голгофної гори
Розбився світ на табори.
Там каже мама: — Не дивись,
Як душі людські розп'ялись!
Там бачить син: хрести, хрести...
І чує: ,,Господи, прости!"
Там світ нам посилає жах
Й святе прощення на устах.

Нам того не зрозуміти.
Тільки можем возрадіти,
Як Ісус Христос воскрес
І піднявся до небес.
Серце нам своє залишив,
І любов свою Всевишню
В кожнім й кожному із нас,
І життя, і миру час.

Вольдемар БОНЗЕЛЬС *Ілюстр. Еріки СЛУЦЬКОЇ*

Переклад з німецької мови

(Продовження. Початок у числі за червень 1993 р.).

X.

Пригода з павуком змусила Майю бути обережнішою. Вона увиділа, що на світі не саме лише добро, але багато і лихого. Такі сумні думки навідували її особливо смерком, коли вона лишалася самотньою. Але вранці, як тільки знов сходило сонечко, Майя майже забувала про небезпека, і жадоба нових пригод знову гнала її у світ.

Одного разу в малині вона здибалася з незвичайною твариною. Це було цілком приплюснуте, кутасте створіння. Неможливо було розібрати, чи є в нього крила, чи то лише щит із гарним візерунком. Маленька химерна потвора сиділа непорушно, напівзаплющивши очі. Вона, здавалося, про щось думала.

Нашій бджілці закортіло дізнатися, що воно таке. Вона підлетіла ближче, вмостилася на ближчий листок і чемненько вклонилася. Невідомий не відповів.

— А слухайте-но, ви! — гукнула Майя і штовхнула листок сусіда так, що той аж гойднувся. Тоді пласке створіння помало розплющило одне око, глянуло на Майю і промовило:

— Бджола. Так. На світі багато бджіл. — І знов заплющило своє око.

,,Він мабуть хворий'' — подумала Майя. Вона перелетіла на його листок і сіла поряд з ним.

— Слухайте, мій любий, що з вами? — спитала вона ласкаво.

Тоді химерне створіння зарухалось і стало відповзати, але якось зовсім незвичайно, гейби якась стороння рука пересовувала його. ,,Та в нього ніг нема'', — подумала Майя, — тому він і такий похмурий''. Відсунувшись трохи, комаха зупинилась, і Майя здивувалася, коли побачила, що на тім місці, де вона перед тим сиділа, лишилася маленька рудувата крапелька. ,,Як дивно!'' — подумала вона, але в цю мить почула в повітрі страшенний сморід, що йшов саме від цеї невеличкої крапельки. Бджілка майже зомліла, такий гострий і бридкий був цей пах. Спромігшись за хвильку, вона злетіла вгору і, сівши на малину, затулила ніс рукою, тремтячи від зденервування і огиди.

— Навіщо ви злигалися з блощицею? — промовив хтось поруч з нею і засміявся.

Бджілка озирнулась. Над нею, на тонкій галузці, сидів білий метелик. Він поволі і нечутно розводив і згортав свої великі білі крила, оздоблені чорною крайкою. На кожному крилі красувалася крім того кругла чорна плямочка посередині. Майя не раз зустрічала метеликів, але досі ні з одним із них не запізналася. Захоплена його красою, вона одразу забула навіть про прикрий випадок із блощицею.

— Ах, може і ваша правда, — погодилась бджілка. — То це була блощиця?

Метелик хитнув головою:

— Правда, що блощиця... Трав'яна, — промовив він, все ще сміючись. — З такими панами не варто й говорити. Ви, мабуть, ще дуже молоді?

— Ні, правду кажучи, я вже не така й молода, і таки чимало виділа на своєму віку. Але такого звіра досі ще не стрічала. Ну, як таки можна робити отаке паскудство?

Метелик знову засміявся.

— Блощиці, — зауважив він, — воліють бути завжди самітніми. А тому, що їх взагалі ніхто не любить, намагаються звернути на себе увагу таким чином. Всякий, звичайно, одразу ж забув би, що вони є на світі, коли б не той сморід, про який довго не забуваєш. Ну, а їм того тільки й треба.

— Які у вас чудові крила, — сказала Майя, — такі легкі і білі. Дозвольте запізнатися: Майя, з породи бджіл.

Метелик склав свої крильця так, що здавалося гейби в нього було лише одне крило, що стирчало просто вгору. Злегка вклонившись, він сказав:

— Фріц.

Це було його ім'я.

— Де ви живете. — Поцікавилась Майя.

— У мене нема сталого житла, — відповів Фріц. — Це дуже зв'язує. Лише відтоді, як я обернувся в метелика, життя стало для мене справді прекрасним. Спочатку я був гусеницею. Ми цілими днями сиділи в капустяних листках, обжиралися і лаялися між собою.

— Гусеницею? Не може бути!

— Слухайте, — здивувався і обурився Фріц, — але ж про це знають усі, навіть люди.

Маленька Майя знітилася.

— Поясніть мені докладно, в чім тут справа, — попросила вона несміливо, — бо я справді не знаю...

Метелик підсів до Майї ближче й почав оповідати, як колись, коли ще був гусеницею, він обмотав себе павутинням і загорнувся так щільно, що нічого, крім непоказного рудуватого мішечка, який звуть лялечкою, вже не було видно.

— А за декілька тижнів, — казав він далі, — я прокинувся від тяжкого сну і продер мою шкіру. Я не можу висловити вам, Майю, що то за почуття, коли по довгому сні знову видиш сонце. Мені

(Продовження на стор. 12)

ЛЕҐЕНДА

Далеко в горах Карпатах, до високої стрімкої скелі залізними ланцама прикутий нехрист, злий дух Пекун. І той нехрист має дванадцять своїх посланців, що ходять по селах та містах і придивляються, як люди живуть. І про все розповідають нехристові. Коли посланці кажуть, що люди живуть бідно, сваряться між собою, нехрист радіє і сміється так, аж гори трясуться, а ланцюги слабнуть.

Якщо посланці кажуть, що між людьми злагода й добро, нехрист сердиться, супить брови, а ланцюги дуже туго стискають його погане тіло.

Та найстрашніше чути йому, що люди розписують писанки, Великодня чекають, Господа звеличують. Нехрист тоді рветься, б'є головою об скелю, аж вогонь креше. І сам у скелі зникає.

Того-то Україна так поважає писанкарство.

Неля Лисенко

РОЗМАЛЮЮ

ПИСАНКА

Розмалюю писанку,
Розмалюю,
Гривастого коника
Намалюю.

ТАК РОЗПИСУЮТЬ

на Одещині

на Буковині

на Полтавщині

на Київщині

на Дніпропетровщині

на Гуцульщині

НАРОД ЗНАЄ, ЩО КАЖЕ

ПИСАНКА

Писанки були ще в добі родового побуту наших далеких предків, що підтверджують археологічні знахідки при розкопках стародавніх могил. Яйце вшановувалося, як символ весняного відродження й оновлення, як джерело життя і першооснова Всесвіту.

Український Великдень зберіг за собою язичницьку емблему Сонця, Весни.

На Великодній писанці бачимо намальоване коло-колесо. Це і є знаком Божої досконалости, завершености. Сонце — символ життя Бога. Хрест — символ Всесвіту, знак чотирьох сторін світу, а основне — це символ відкуплення за гріхи людства.

Чітко пізнаємо трикутник — символ триєдиности.

Блискавка — вістун Божої ласки.

Колосся і зерно — святість їжі, символ Воскресіння.

Гілочка — свячена лоза, охорона проти хворіб та злих сил.

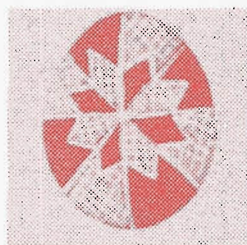
Писаночки різняться й за кольорами. Червоний колір символізував радість життя, надію. Бронзовий уособлює землю, багату на дари полів. Білий з чорним — пошани духів. Сполучення декількох барв — родинне щастя. Звичайно, кожна місцевість мала й має свої особливості й прикмети щодо писанок. Дітям дарували писанки з ясними барвами, господарям — розмальовані сорока клинцями або кривульками, хлопцям та дівчатам — з сонцем, розетками тощо, жебракам — з чорними барвами, з поясочком, так званим „небесним мостом".

ПИСАНКУ

Розмалюю писанку,
Розмалюю,
Соловейка-любчика
Намалюю.

А сопілка буде грати,
Соловейко щебетати,
А гривастий кониченько —
Славно танцювати.

ПИСАНКИ

на Чернігівщині

на Вінничині

на Тернопільщині

на Львівщині

Писанки носять на могили батьків, дідів.

Топтати ногами рештки пофарбованого яйця чи писанки — великий гріх. Кажуть, що за це Бог покарає. А ще люди з року в рік зберігають свячені крашанки, вірять, що як кинути їх через вогонь, то вогонь погасне.

А яка різниця між писанкою й крашанкою?

Писанка — це по-мистецьки розписані великодні яйця. Однобарвно зварені яйця називають крашанками.

О!.. Діти на Україні люблять готувати свій Великодний кошик з писанками й крашанками, на яких вони малють свої малюночки: ,,рожі'', ,,жолуді'', ,,огірочки'', ,,коники'', ,,олені'', геометричні елементи.

Яйця фарбують у суботу. І має їх бути тринадцять (12 апостолів і Спаситель). Найбільше готують червоних яєць. Перше пофарбоване зберігають і, коли треба, підкурюють ним хворого на пропасницю.

Природні барвники для писанок й крашанок найзвичайніші: червоний — рідина з червоного бурячка, ,,жовтило'' — з верхніх лусок цибулі чи вареної яблуневої кори, темно-бронзовий — з відвару дубової кори, кори чорної вільхи.

А коли готовий кошик, посвячені паски та писанки, можна йти в гості, можна гостей приймати.

Котилася писаночка з гори на долину,
Прокотилась простісінько до нас у гостину.
Христос Воскрес!

Неля Лисенко

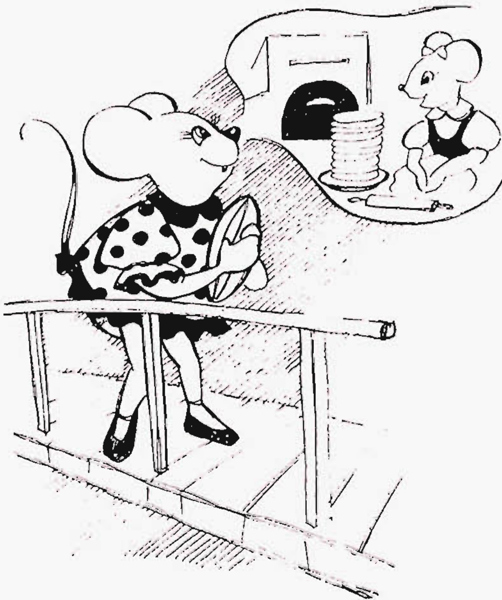
зав. кафедрою дошкільної педагогіки й психології Прикарпатського університету м. Івано-Франківське.

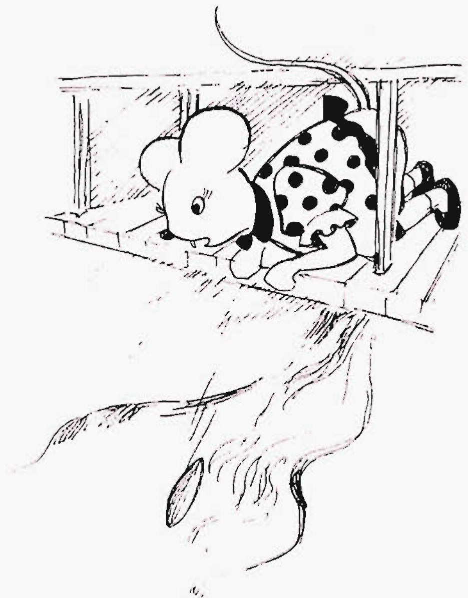
Оксана КРУШЕЛЬНИЦЬКА *Ілюстрація Еріки СЛУЦЬКОЇ*

ЯК МИШКА НЕСЛА ЗЕРНЯТКО

Мишка несла через кладку
Додому велике зернятко,
Думала: змелю швиденько,
А вже тоді помаленьку,
Взимку у теплій хатинці
Все розкладу по крупинці
Й буду млинці випікати,
Товаром своїм торгувати.
Купку грошей вторгую,
Тоді нову хату збудую,

Таку, щоб була до неба,
Мені це доконче треба —
З даху, із найвищої точки,
Дістану цілі колосочки,
І буду тоді щохвилини
Лущити великі зернини...
Розмріяна мишка забулась,
На рівному місці спіткнулась,
Й впустила своє зернятко
Додолу з високої кладки.

(Продовження зі стор. 9)

здавалося, що я розтаю в теплому золотому морі. В ту хвилину я так любив життя, що серце моє шалено билося в грудях.

— Я розумію це почуття, — промовила Майя. — Я сама вже переживала його, коли вилетіла вперше з нашого похмурого міста в світле, прозоре, напоєне пахощами повітря. Але... як же у вас в тісному мішечку могли вирости такі великі крила?

Фріц пояснив їй:

— Вони легко і гарненько складені, як пелюсточки квітки в пуп'янку. Як тільки стає тепло і ясно, квітка неминуче повинна розпукнутись і пелюстки її розгортаються. Так само було і з моїми крилами. Ніхто і ніщо і не може встояти перед силою соняшного світла.

Вона задумливо розглядала білого метелика, що так виразно визначався в золотому ранковому сяйві на тлі блакитного неба.

— Про нас часто говорять, що ми легкодумні, — промовив Фріц, — але це не так — ми лише щасливі... А проте мені вже час летіти. На луках якраз саме тепер повно дзвіночків та дерев: все це тепер саме розпукується, і я хочу бути при тім.

Майя цілком розуміла його бажання. Вони приязно попрощались і розлетілись в різні сторони.

(Продовження в наступному числі)

Осип ЗАЛЕСЬКИЙ *Ілюстрація Петра ХОЛОДНОГО*

Голоси птахів можна поділити на два роди: властиві співи і покрики.

Спів — це пісня-мелодія, складена з різних звуків, вищих і нижчих. Співають здебільша самчики. Люди думають, що самчик співає тоді, коли самичка сидить у гнізді. Своїм теплом вона вигріває яєчка, з яких народяться молоді пташенята. Кажуть, самчик розважає співом самичку. Адже ж вона мусить сидіти на яєчках два, три, а то й чотири тижні. Але ці співи починаються вже під час праці коло гнізда, яке будують здебільша спільно самчик і самичка. Ці співи — неначе пересторога іншим птахам, мовляв — ми вибрали собі місце в цій частині лісу чи поля, і хай сюди інші птахи не пхаються, якщо не хочуть мати з нами війни. Але є породи птахів, що гніздяться цілими колоніями — це ткачі, деякі роди чапель, шпаки тощо. Вони мають інші звички, як і птахи, що живуть парами окремо від інших.

Покрик дуже різниться від співу. Коли горобець побачить кота або іншого ворога близько свого гнізда, то видає покрик, короткий звук. Так він виявляє свій острах або невдоволення, а одночасно остерігає інших птахів. Буває, що й кличе їх собі на допомогу. Так само курка-квочка покрикає на курчат — інакше, як буває небезпека, а йнакше, коли знайде поживу і кличе дітей до себе, щоб їх погодувати. Голосним покриком відзивається сойка, коли побачить лисицю або іншого ворога лісових тварин. Також викрикає сорока та інші малі пташки. Ці покрики лунають доти, поки не мине небезпека.

Коли самичка вигріває у гнізді яєчка, самчик недалеко гнізда „дає концерт". Однак, хай тільки побачить ворога, зараз перестає співати або перелітає кудинебудь, щоб не зрадити місця, де гніздо. Самички також співають, але менше і не так гарно, бо на співи не мають часу. То мовчать, щоб не зрадитись у гніздечку перед ворогом, то шукають поживи, годують малят, пильнують їх і виховують. Це вони роблять навіть тоді, коли молоді пташенята залишили гніздо.

Де ж птахи вчаться співати? Чи мають учителів або музичні школи-консерваторії, як люди? Так, птахи також учаться — не тільки співати, а й добувати поживу, оборонятися від ворогів. Молоді пташенята вчаться батьківської мови-співу, і нема пташóк, які б не знали цього, як це буває у людей . . . Навчання співу починається рано. Ще у гнізді пташенята починають щебетати. Цей спів спочатку слабенький, тихенький, бо горло ще як слід не розвинене. Молоді прислухаються до співу батька, пробують його наслідувати, і так поволі набираються щораз кращої вправи.

Пташки співають і восени, навіть узимі, це так званий „зимовий спів". Він не дуже голосний і в нім не чутно такої радости, як навесні. Коли ж сонечко починає пригрівати, то сила й радість співу збільшуються. Пташки відчувають, що надходить пора будувати гнізда, пора й „складати іспити" зі співу.

Деякі породи птахів не мають гарних голосів, зате вміють наслідувати голоси інших птахів, а то й людей. Це роблять передусім папуги. Інші птахи наслідують чужі голоси, щоб дразнити, кепкувати собі чи, може, висміювати інших. Пташині покрики служать також як „мова", якою вони порозуміваються між собою. Зразком цього можуть бути тихі „розмови" мами-пташки з дітьми в гнізді, „балачки" в табунах шпаків, „сварки" між горобцями або „наради" журавлів, бузьків чи диких гусей перед відлетом у теплі країни.

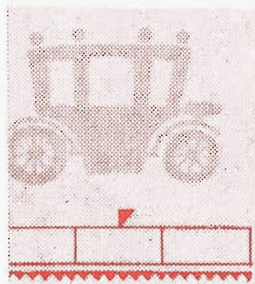
Люди ще не вивчили як слід мови птахів і не завжди розуміють їх голоси. Можна лише схопити їх на грамофонну платівку або звукозаписну стрічку. Роблять спроби записувати пташині пісні значками-рисками. Але, можливо, що ще прийде час, коли люди навчаться записувати на папері і пташині концерти.

Покрик — cry; самчик — male, cock; самичка — female, hen; пересторога — warning; чапля — heron; шпак — starling, wren; сойка — jay; сорока — mag-pie; самостійно — independently; горло — throat; вправа — exercise; дразнити — to tease; висміювати — to mock; зимівля — wintering.

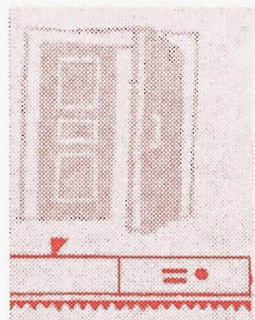
У „ВЕСЕЛЦІ" ГОСТЮЄ „БУКВАРИК"

З УКРАЇНИ

ра ро ру ри рі

Ранок. Віра і Роман у полі.

Вони копали моркву.

Скоро наповнили .

Виводить букви і слова
Ота цікава штучка.
В руці виблискує здаля,
Нова гарненька...

(Ручка)

Тигреня мале ричить.
Яку букву воно вчить?

І. Січовик

Маринка і Віра ______ .

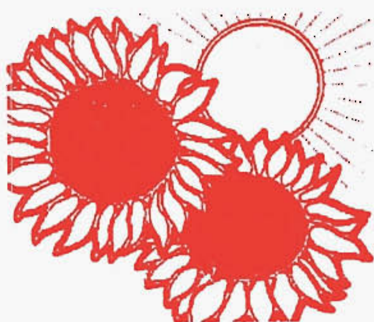
Вони ______ синіми .

Рушники красиві.

Рак ранесенько проснувся,
В черевики гарні взувся.
І без тата, і без мами
Прогулявся під корчами.
Срібна рибка пропливала,
Вона рака не впізнала.
Рак розсердився, роззувся,
І додому повернувся.

Г. Чубач

ЧОМУ МЕНІ ПОДОБАЄТЬСЯ ВЕСНА?

Я люблю весну, бо можна їздити по дорозі ровером. Все зеленіє, пташки співають. Пташки вертаються назад на північ з полудня. Вони також будують свої гнізда і виводять пташенят. Природа пробуджується з довгого зимового сну. Дерева зеленіють і розцвітають. Кожне дерево має свою власну красу і колір. Сніг тане. З-під снігу показують свої маленькі голови підсніжки. Після них виходять також тюльпани і нарциси. Світ довкола нас розвивається в різноманітні кольори. Мені найкраще подобаються весною теплі і довші дні.

Никола Рудик

Весною святкуємо Великдень. Я люблю писати писанки і нести паску до церкви посвятити. На самий Великдень біля церкви виводимо гагілки.

АБЕТКА ПРИРОДИ

Чи знаєте ви, мої любі читачі, про книжку природи? Про книжку, в якій ви можете познайомитися з різними птахами, тваринами, комахами і рослинами — травами, квітами, деревами? А вони різні в лісі й степу. Ви певно в книжках не раз бачили гарні малюнки до казок, або віршиків з життя природи? „ВЕСЕЛКА" також їх гарно подає. На все це треба не лише дивитися, а й розуміти, пам'ятаючи, що природа — це наше багатство. Вона дає нам життя й творче надхнення. Розкриваючи її тайни, ми можемо багато зробити доброго для людства, а от бездушне ставлення до неї спричинює багато лиха, нещасних випадків (усім нам знаний в Україні Чорнобиль) та й інші подібні випадки в інших місцевостях та країнах. А скільки шкоди приносить природі людське недбальство або вандалізм: поламані гілки дерев, надруби на стовбурах, кинуті не погашені цигарки, чи не залиті водою ватри; а відпрацьовані гази з авт, занечищення води і землі отруйними відпадками з фабрик і заводів, та й багато іншого. Все це призводить до зміни підсоння (клімату), зменшується родючість ґрунту, вмирають ліси і водойми, вмирає все живе в річках, морях та океанах, а з цим зменшуються природні ресурси.

Так наплавався сірома, аж здолала його втома...

Тому ми з вами повинні любити цю книжку природи, шанувати, вчитися з неї. Відкриваючи навколо себе красу кожної пори року, прислухатися до її вимог, бо вони пов'язані з нашими потребами в житті...

Напишіть до „ВЕСЕЛКИ" про ваші спостереження з природи, що вас оточує.

Наталія Кібець

Слова: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

ГОЦА ДРАЛА

Хто із вас, мої пташата
Дасть мені яйце на свята?
Хочу писаночку мати —
Як без неї святкувати?

Під Великдень Гоца Драла
Лист до друзів написала.

Ромтомтомик ґумку мав,
Де потрібно — витирав.

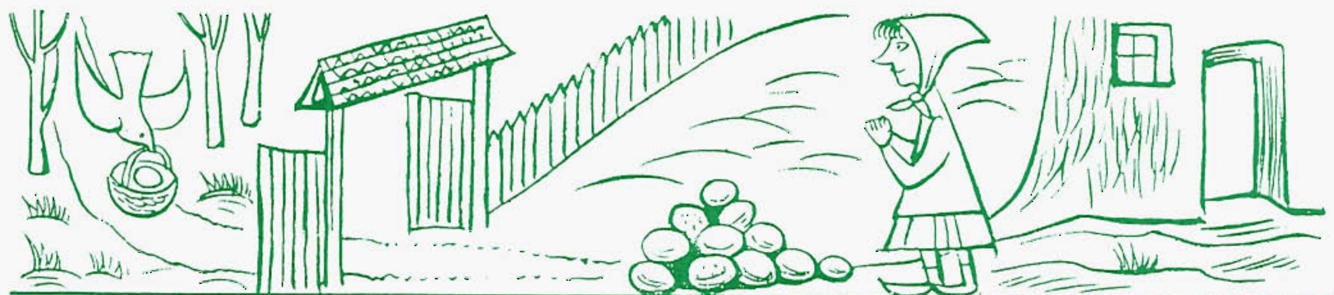
Написала, як уміла,
Натомилась, аж упріла.

Ромтомтомик лист поніс
Просто в ліс.

Від куща йшов до куща там,
Гоцин лист читав пташатам.

„Слухайте, пташата з гаю,
Що вам зараз прочитаю!"

Не минуло й півгодини —
Гоца вибігла з хатини.

Глип — стоїть з яєць гора,
Наскладав би три відра!

Здивувалась Гоца мила:
„Я ж одного лиш просила!"

Щонайбільше підібрала,
Якнайкраще змалювала.

Ну, а решту в казані
Ґномик варить вже три дні.

Буде друзям на тарілку,
Як зберуться на гаївку.